

กระบวนการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน
กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
Career development process to become a community enterprise. Case study of
Durian garden at Khao Talo Sub-District, Sawi District, Chumphon Province.

สมัชญา ช่วยเกิด¹
ดร.ปะการัง ชื่นจิตร²
รศ. ดร.รวิภา ธรรมโชติ³
ผศ.ดร.พีระพงษ์ ภัคคีรี⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ใช้รูปแบบการวิจัยแบบคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จำนวน 8 คน ในพื้นที่ตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร และคนคัดทุเรียนหรือพ่อค้ารับซื้อทุเรียนจำนวน 2 คน ในพื้นที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร รวมทั้งหมด 10 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา

บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง กระบวนการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบจาก ดร.ปะการัง ชื่นจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

³อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

⁴อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาของการทำสวนทุเรียนที่เกษตรกรพบเจอนั้น คือ ด้านของโรคทุเรียน โดยเฉพาะโรคทอปธอรา และการขายทุเรียนให้แก่อั่ง ในส่วนนี้เป็น ปัญหาการกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และพ่อค้าคนกลางหรือตัวเองก็ได้รับปัญหาเช่นกัน ในส่วนของ อั่ง โดยรวมปัญหาแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้าน โรคทุเรียน 2.ด้านการ ส่งออกในอนาคต 3.ด้านการขายให้แก่อั่ง ซึ่งในแต่ละด้านทั้งเกษตรกรและอั่ง ก็ล้วนต้องมีวิธีการและแนวทางในการแก้ไข

.....

บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง กระบวนการพัฒนาอาชีพผู้การ เป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยมี อาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.ปะการัง ชื่นจิตร

หมายเหตุ คำสำคัญ (Key word) ได้แก่ 1. อาชีพ 2.การพัฒนาอาชีพ 3.การพึ่งพาตนเอง 4.วิสาหกิจชุมชน

ปัญหาที่พบเจอ และเพื่อเป็นการแนะแนวทางเลือกให้กับเกษตรกร ให้การแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อเป็นการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน จึงต้องมีการพัฒนาอาชีพ ผู้การเป็นวิสาหกิจชุมชน ผ่านกระบวนการศึกษาความเป็นไปได้ของอาชีพ ความพร้อม ในอาชีพ และขั้นการเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ความสำคัญของปัญหา

ทุเรียนเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย และมีแนวโน้มทางการตลาดที่ดี ซึ่งใน ประเทศไทยมีการทำสวนทุเรียนในหลายพื้นที่ แต่การปลูกทุเรียนไม่ใช่เรื่องง่าย เกษตรกรมักพบปัญหาในทุกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกทุเรียน โดยเฉพาะ โรคต่าง ๆ เช่น โรครากเน่าและโคนเน่า โรคใบดก โรคราสีชมพู โรครา โรคจุดสนิม และโรคที่เกิดจากเชื้อจุลินทรีย์ที่เรียกว่า ทอปธอรา ที่ถือเป็นจุลินทรีย์ที่เป็นปัญหามาก

ที่สุดกับเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ด้วยเหตุนี้ เกษตรกรโดยส่วนมากจึงมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีต่าง ๆ เพื่อรักษาต้นทุเรียน และผลผลิตของตน ในทุก ๆ กระบวนการ

และจากการใช้สารเคมีเพื่อป้องกัน โรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น กระทรวงเกษตรจึงเข้ามาควบคุมทุเรียนของเกษตรกรผ่าน GAP (Good Agricultural Practice : GAP) และ โรงคัดบรรจุต้องมีมาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice : GMP) เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับทุเรียนที่มีปัญหาและเพื่อรับรองมาตรฐานทุเรียนไทยที่ส่งออกตลาดต่างประเทศที่มีคุณภาพ และในส่วนนี้เองทำให้ราคาทุเรียนในช่วงนี้ บั่นป่วน ขึ้น ๆ ลง ๆ ซึ่งแผงรับซื้อทุเรียนที่ยังขอ GMP ไม่ผ่านนั้น ก็หมายถึงการที่ไม่สามารถส่งออกทุเรียนได้เช่นกัน

เช่นเดียวกัน ทางตลาดมรดกหลังสวน แจ้งว่าเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2562 มีเกษตรกรสอบถามราคาทุเรียนกันมาเยอะมาก ตลาดขอชี้แจงพี่น้องเกษตรกร ถึงสาเหตุที่ตลาดไม่ได้อัพเดทรายราคา เนื่องจากสิ่งในตลาดมรดกหลาย ๆ สิ่งยังไม่แจ้งราคามาที่ทางตลาด เพราะไม่สามารถส่งทุเรียนออกได้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากสิ่งอยู่ระหว่างการขออนุมัติ GMP และราคาทุเรียนก็เหมือนจะอยู่ในช่วงที่ดิ่งลง สังกัดได้จากเมื่อต้นเดือนมิถุนายนที่ผ่านมาราคาเบอร์สวยมี เกรด A ราคาอยู่ที่ 130-140 บาท/กิโลกรัม เกรด C ราคาอยู่ที่ 120 บาท/กิโลกรัม และตกละเอียด อยู่ที่ 70 บาท/กิโลกรัม และประเภทอื่นๆ ไม่ต่ำกว่า 50 บาท/กิโลกรัม แม้แต่หมอนเงินยังมาราคาไม่ต่ำกว่า 50 บาท/กิโลกรัม เหมาสวนอยู่ที่ 120-130 บาท/กิโลกรัม เมื่อเทียบกับปัจจุบันเบอร์สวย เกรด A ราคา 100-120 บาท/กิโลกรัม และลดลงตามลำดับ ราคาเหมาสวนอยู่ที่ 70-95 บาท/กิโลกรัม แต่ช่วงระยะเวลาแค่ 2 อาทิตย์ ราคาลงดิ่งเหว ทั้งที่ทุเรียนตอนนี้กับช่วงที่ผ่านมา หายากและยังไม่ออกพอค้าส่งออกจะเปิดดั่งก็เปิดไม่ได้ จะเหมาสวนก็ไม่รู้จะเอาไปไหน เป็นที่มาของการไม่แจ้งราคาดังกล่าวซึ่งหลังจากนี้ ก็ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะขอ GMP ได้ที่ราย และได้เมื่อไหร่เมื่อสถานการณ์เป็นอย่างนี้ จากที่ตลาดเคยคาดการณ์ว่าราคาทุเรียนช่วงหน้าปี

เบอร์สวย น่าจะไม่ต่ำกว่า 100 บาท/กิโลกรัม ก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ ตลาดมรดกหลังสวน (2562 : ออนไลน์)

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ตลาดจีน ขณะนี้ยังคงมีความต้องการบริโภคทุเรียนไทยต่อเนื่อง ทุเรียนที่นิยมบริโภคในตลาดจีน ได้แก่ ทุเรียนหมอนทอง ก้านยาว และพวงมณี โดยทุเรียนไทยที่เข้าสู่ตลาดจีนในช่วงนี้มีไม่มากนัก เนื่องจากเป็นช่วงรอยต่อของผลผลิตภาคตะวันออกและภาคใต้ จึงทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ซึ่งทุเรียนที่เข้าสู่ตลาดจีนมีการจำหน่ายผ่านห้างสรรพสินค้า และผ่านตลาดค้าส่งเจียงหนาน เมืองกว่างโจว เพื่อกระจายต่อไปยังเมืองต่างๆ โดยเฉพาะเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่มากซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจ และมีค่าครองชีพสูงจะจำหน่ายได้ราคาดีกว่า อาทิ ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ และเจียงซิง ในมณฑลเจ้อเจียง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ขณะนี้มีทุเรียนของประเทศเพื่อนบ้านเข้าสู่ตลาดจีนมาก ซึ่งมีราคาถูกกว่าทุเรียนไทย ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น ดังนั้น การรักษาคุณภาพและมาตรฐาน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุเรียนไทย เพื่อรักษาตลาดให้ยั่งยืนในอนาคต โดยตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2562 เป็นต้นไป กระทรวงศุลกากรของจีนแจ้งว่า ผลไม้จากไทยที่ส่งไปจีน (มะม่วง ทุเรียน ลำไย ลิ้นจี่ และมังคุด) ทุกกล่องจะต้องระบุรหัสการขึ้นทะเบียนสวน และรหัสโรงคัดบรรจุกล่องทุกกล่อง มิฉะนั้นจะถูกปฏิเสธการนำเข้าจากด่านนำเข้าทันที (สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร, 2562)

ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับ GMP ดังกล่าว มิใช่ว่าจะเพิ่งมีเข้ามาเมื่อปี 2562 แต่ได้มีการเตือนกันมาก่อนหน้านี้แล้ว

จีนเข้มงวดจริงจังกับมาตรฐานทุเรียนผลสดจากไทยถึงกลับให้ไทยเข้มงวดในการออกไปสุขอนามัยพืช เนื่องจากตรวจพบแมลงศัตรูพืช (เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย หนอนเจาะเมล็ด) และปริมาณยาต่างๆ ที่เกินมาตรฐาน ซึ่งจีนเดือนมาเป็นระยะๆ กว่า 1,000 ครั้ง ซึ่งถึงเวลาแล้วที่สวนทุเรียนของเกษตรกรต้องมี GAP (Good Agricultural Practice

: GAP) และโรงคัดบรรจุต้องมีมาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice : GMP) เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับทุเรียนที่มีปัญหาและเพื่อรับรองมาตรฐานทุเรียนไทยที่ส่งออกตลาดต่างประเทศที่มีคุณภาพ เพื่อแสดงศักยภาพของทุเรียนไทยที่มีคุณภาพมาตรฐานเหนือกว่าประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนในตอนนี้ ซึ่งอนาคตอันใกล้จะเป็นคู่แข่งชั้นสำคัญ (ดร. เสริมสุข สลักเพชร : 2561)

ดังนั้น เกษตรกรและผู้ประกอบการจำเป็นต้องรักษาคุณภาพผลผลิตให้ดี ปฏิบัติตามกฎระเบียบมาตรฐานของประเทศคู่ค้าอย่างเคร่งครัด ไม่จำหน่ายทุเรียนด้อยคุณภาพ และระมัดระวังการตัดทุเรียนอ่อน ซึ่งนอกจากผิดกฎหมายผู้บริโภค เข้าข่ายหลอกลวง มีโทษ ทั้งจำทั้งปรับแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพราคาและความเชื่อมั่นทุเรียนไทยในระยะยาว แต่นี่ไม่ใช่ประเด็นปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร เป็นเพียงปัญหาในช่วงเวลาสั้น ๆ ในช่วงแรกสำหรับการดำเนินการขอ GAP เพียงเท่านั้น

แต่เนื่องด้วยการเก็บผลผลิตนั้น ไม่ว่าจะเป็นการให้พ่อค้าคนกลางรับเหมาประกอบด้วย เหมาทั้งสวน หรือเหมาในแต่ละรอบ ซึ่งการเหมาดังกล่าว หมายความว่าผู้เก็บเกี่ยวผลผลิตหรือตัดทุเรียนนั้น เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือลูกจ้างจากแผงรับซื้อทุเรียนหรือล้งนั้น ๆ อยู่แล้ว และแบบต่อมาคือการที่ชาวสวนเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือตัดทุเรียนไปขายเอง ซึ่งน้อยรายนักที่จะเลือกทางนี้เนื่องจากเกษตรกรโดยส่วนมากเป็นเกษตรกรรายย่อย ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญ และความรู้ความสามารถในการดูทุเรียน ว่าผลใดตัดได้ หรือไม่ได้ รวมไปถึงการปีนต้นทุเรียน และรับผลทุเรียน จึงเลือกที่จะให้แผงรับซื้อทุเรียนหรือล้ง เป็นผู้มาเก็บเกี่ยวผลผลิตแทน ซึ่งอันที่จริงแล้วไม่ว่าจะจำหน่ายผลผลิตอย่างไรก็ตาม ย่อมมีการคัดกรองเกรดของทุเรียนจากล้ง หรือแผงรับซื้อทุเรียน เป็นปกติอยู่แล้ว

ทั้งนี้ ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรชาวสวนทุเรียนต้องเจอนอกจากโรคของทุเรียนแล้ว คือ การถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางอย่างปฏิเสธไม่ได้ ซึ่งเพียงแต่การดูแลรักษาทุเรียนให้อยู่ดี สามารถผลิตออกออกผลตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้ได้กำไร ความ

เสี่ยงที่ต้องคอยระวังก็มากพอสมควรอยู่แล้ว ค่าใช้จ่ายในการลงทุนในแต่ละปีก็ใช้น้อย แล้วยังต้องโดนกดราคาจากพ่อค้าคนกลางอีก โดยเฉพาะทุเรียนที่มีลักษณะเป็นทอปรอรา หนอน ราคา ทุเรียนจำพวกนี้ เป็นทุเรียนที่เสียหาย และขายได้ในราคาที่ต่ำมาก ราคาจะอยู่ที่ 15-20 บาท/กิโลกรัม ผู้วิจัยเห็นว่าหากเป็นไปได้ การที่เกษตรกรชาวสวนทุเรียนสามารถรวมกลุ่ม แปรรูปทุเรียนจากทุเรียนที่ไม่ได้ราคาหรือส่งออกเองได้โดยการพึ่งตนเอง ผ่านการพัฒนาอาชีพ ก็จะเป็นการดีในระยะยาวได้ โดยงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาอาชีพและการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพและการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพรและเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการชี้แนะทางเลือกให้กับเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในพื้นที่ที่ผู้วิจัยคุ้นเคย ผู้การพึ่งพาตนเองผ่านการพัฒนาอาชีพ โดยการแปรรูปและผ่านพ่อค้าคนกลางให้น้อยที่สุด หรือสามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้ดีกว่าที่ผ่านมา และเพื่อเป็นการสร้างทางเลือกในการหารายได้เพิ่มจากการสร้างมูลค่าจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนเอง

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพและการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

รูปแบบที่ใช้ในการศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาจากหนังสือ บทความ วารสาร ทฤษฎี ผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและประกอบการศึกษาวิเคราะห์
2. ศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเป็นมาตรฐาน (Standardized Interview) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ในพื้นที่ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรชาวสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยดำเนินการกระบวนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงอันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเองสำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงรูปภาพดังกล่าวมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่องอาชีพและการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียน ในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร มีจำนวน 10 คน

1. เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จำนวน 8 คน
2. พ่อค้าคนกลางและคนคัดคุณภาพทุเรียน จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยเรื่องอาชีพและการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพรเนื่องจากการวิจัย

ได้กำหนดกระบวนการวิจัย โดยการใช้กระบวนการวิธีวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นแบบเจาะลึกโดยมีการออกแบบโครงสร้างของคำถามที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์แบบโครงสร้างหรือสัมภาษณ์แบบชี้นำอันเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของคำถามที่มีความชัดเจนตายตัวแต่เป็นเพียงการกำหนดข้อคำถามแบบเปิดกว้างหรือเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดซึ่งเป็นกระบวนการวิธีการวิจัยที่มีผลทำให้ข้อคำถามมีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างโดยเทคนิคของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้นเป็นเทคนิคและกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาใช้ในการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “อาชีพและการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียน ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ” เป็นการศึกษาอาชีพของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในด้านของปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรพบเจอ รวมไปถึงการศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพที่จะนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยผู้วิจัยมีการนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้กับงานวิจัยซึ่งปรับและนำมาผสมผสานกัน ประกอบด้วย อาชีพเกษตรกรสวนทุเรียน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ แนวคิดการพึ่งพาตนเอง แนวคิดวิสาหกิจชุมชน พรบ.ว่าด้วยวิสาหกิจชุมชน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียน

ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงและนิยมบริโภคมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะมีการเพาะปลูกทุเรียนในเขตร้อนของเอเชียมานาน ทุเรียนเป็นที่รู้จักของหมู่บ้านชาวตะวันตกเป็นครั้งแรกในศตวรรษที่ 16 โดยมีบทความของนักท่องเที่ยวนคนหนึ่งได้เขียนบันทึกว่า “ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีรสชาติยอดเยี่ยม และโดดเด่นมากกว่าผลไม้ชาติใดในโลก” ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีหลายบทความบันทึกและบรรยายถึงลักษณะเฉพาะ

ในเรื่องของกลิ่นและรสชาติโดยชาวต่างชาติเห็นพ้องต้องกันว่า กลิ่นของทุเรียนรุนแรงมากเป็นกลิ่นที่ไม่น่าพิสมัย ทุเรียนเป็นที่ชื่นชอบของคนไทยส่วนใหญ่นิยมรับประทานเฉพาะทุเรียนหอมทอง เนื่องจากมีรสชาติหวานมันเนื้อนุ่มละเอียด และมีกลิ่นอ่อน เนื้อทุเรียนประกอบด้วย แร่ธาตุอาหารและวิตามินหลายชนิด ภายหลังจากที่ทุเรียนสุกแล้ว ทุเรียนแต่ละพันธุ์จะมีกลิ่นเฉพาะตัวตามธรรมชาติของมัน โดยประกอบด้วยน้ำ มันหอมระเหยหลายชนิด ที่มีกลิ่นหอมเฉพาะก็มาจากสารประกอบพวกกำมะถัน (ทรงพลสมศรี, 2551)

พันธุ์ทุเรียนในประเทศไทยที่นิยมปลูกกันมากมี 4 พันธุ์ คือ หอมทอง (D159), ชะนี (D123), ก้านยาว (D158) และกระดุม

แนวคิดการพัฒนาอาชีพ

การพัฒนาอาชีพ หมายถึง การพัฒนาทักษะอาชีพด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด การพัฒนาอาชีพมีความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ มีการพัฒนาสินค้าให้สามารถให้สามารถเข้าสู่ตลาดการแข่งขัน และเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

ด้านสังคม ประเทศที่มีเศรษฐกิจดีจะส่งผลให้สภาพของสังคมดีขึ้น

ด้านการศึกษา ครอบครัวที่มีเศรษฐกิจดีจะสามารถมุ่งส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษได้ตามความต้องการการพัฒนาอาชีพจึงมีความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการผลิต และ กระบวนการตลาดโดยการนำภูมิปัญญานวัตกรรม / เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

กระบวนการผลิต เป็นการบริหารจัดการด้านทุน แรงงาน ที่ดินหรือสถานที่ให้เกิดผลผลิต ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการตลาด เป็นการบริหารจัดการด้านการตลาด เริ่มตั้งแต่การศึกษาความต้องการของลูกค้า การกำหนดเป้าหมาย การทำแผนการตลาด การส่งเสริมการขาย การกำหนดราคาขาย การขาย การส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้า เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาอาชีพ

ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความชาญฉลาด อันเกิดจากพื้นความรู้ที่ผ่านกระบวนการสืบทอด ปรับปรุง พัฒนา สะสมมาเป็นเวลานานอย่างเหมาะสม

นวัตกรรม หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ หรือเป็นการพัฒนา มาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว

เทคโนโลยี หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ต้องพิจารณาประสิทธิภาพของนวัตกรรม / เทคโนโลยี ดูจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ความสามารถในการทำงาน ประหยัดค่าใช้จ่าย ทำงานได้รวดเร็ว ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

การพัฒนากระบวนการผลิต กระบวนการตลาด การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม/เทคโนโลยี จำเป็นที่ผู้ประกอบการอาชีพต้องศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้เฉพาะเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาอาชีพ จำเป็นจะต้องรู้จักเลือกใช้แหล่งที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพได้แก่ แหล่งเรียนรู้ แหล่งเงินทุน แหล่งวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร แหล่งงาน ตลาดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างหลากหลาย สำหรับการประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ ให้เป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผู้ประกอบการอาชีพจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่หาประสบการณ์ เพื่อความสำเร็จในงานอาชีพ

แนวคิดการพึ่งพาตนเอง

แนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (Self Reliance) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการส่งเสริมชุมชนหรือการพัฒนาชนบทที่

สำคัญๆ คือ การที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนา คือ การที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก กิจกรรมและโครงการตามแนวพระราชดำริที่ดำเนินการอยู่หลายพื้นที่ทั่วประเทศในปัจจุบันนั้นล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การพึ่งตนเองได้ของราษฎรทั้งสิ้น

ในการพัฒนาทั้งด้านอาชีพและส่งเสริมการเกษตร ให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นปึกแผ่นนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำเนินการแนะนำสาธิตให้ประชาชนดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทเป็นไปตามหลักการพัฒนาสังคมชุมชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก

ดังนั้น การที่ราษฎรในชนบทสามารถพึ่งตนเองได้มากยิ่งขึ้นนั้น สืบเนื่องจากแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานแก่เกษตรกรทั้งหลายประการ

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2545) กล่าวว่า วิสาหกิจ แปลว่า การประกอบการ ในปัจจุบันมีคำว่าวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้น ซึ่งผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชนจนกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลิตตามธรรมชาติหรือสร้างผลิตภัณฑ์หรือผลิตผล โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชนและเครือข่ายชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยมีหลักการคิดที่สำคัญ คือสร้างความหลากหลายของผลิตผลและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อให้การบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้แก่ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นที่อยู่ร่วมในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุด และเอาเปรียบผู้บริโภค

วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่ง ในชุมชนมาร่วมมือกันทำอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับการผลิตการแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์ แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปันกันช่วยเหลือกันมากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยงานที่ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ไม่แตกแยก ไม่แบ่งพวกและไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนคือการเน้นการช่วยเหลือกัน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘

ภูมิพลอดุลยเดชป.ร.ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปีที่ ๖๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฮามีเสาะ เจ๊ะเต็ง (2558) ได้กล่าวถึง แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพสตรีเครื่องแกงขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านโนนค อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโนนค ได้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพสตรีเครื่องแกงขึ้นมาตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน โดยมีประธานกลุ่มอาชีพเป็นผู้ริเริ่มมาตั้งแต่แรก นับเป็นเวลา 10 ปีแล้ว สภาพการบริหารจัดการของกลุ่มอาชีพสตรีเครื่องแกงยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ยังมีปัญหาให้แก้ไขอีกมาก ลักษณะการรวมกลุ่มทำแบบไม่เป็นประจำทำเฉพาะบางช่วง เนื่องจากกลุ่มไม่มีเงินหมุนเวียนและขาดความเข้มแข็ง

ต่อมาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโนนคได้พยายามส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มอาชีพสตรีเครื่องแกงให้มีบทบาทมากขึ้น และได้จัดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการโครงการพัฒนากลุ่มอาชีพสตรีของประชาชน การสร้างเครือข่าย และการทำศนศึกษา

งาน เพื่อ ความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ให้เข้ากับกลุ่มสตรีของตนเอง นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโหนด ยังเป็นหน่วยงานหลักที่คอยประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่นหรือเป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน เช่น การท างานร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโหนด กับสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายองค์กรสตรี

กรณีศึกษา ท้ามา (2557) ศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นกกบ้านหว่า ตำบลบ้านหว่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงาน 2) ปัญหา อุปสรรค และ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จและยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพทั่วไปของกลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นกกบ้านหว่า กลุ่มมี โครงสร้างการบริหารกลุ่มที่ชัดเจน มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกจากการระดมหุ้น มีสวัสดิการต่างๆ มีการรายงานงบทายการ เงิน 2) ปัญหาและอุปสรรค จำนวนสมาชิกลดจำนวนลงเรื่อยๆ สมาชิก กลุ่มที่ผลิตสินค้ามีน้อยส่วนใหญ่เข้าเพื่อระดมหุ้นทำให้ขาด แรงงานฝีมือ วัตถุดิบเริ่มหายากต้องซื้อจากนอกพื้นที่ทำให้ ต้นทุนสูงขึ้นต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น และยังขาดการ วางแผนด้านการผลิตสินค้า 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ เกิด จากการมีผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มที่มีความรู้มี วิทยาลัยมีการประสานงานที่ดีสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่ให้การ สนับสนุนมีประสานความร่วมมือ สรุปแนวทางการพัฒนาของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จักสานจากต้นกกบ้านหว่า ที่จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จและ ยั่งยืน คือ พัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในในกลุ่ม ร่วม คิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน หน่วยงานภาครัฐให้การหนุน

เสริมด้านงบประมาณ องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และผู้นำกลุ่ม หรือผู้แทนผู้นำกลุ่มมี พัฒนาการบริหารจัดการด้วยความเสียสละ โปร่งใสมีคุณธรรม

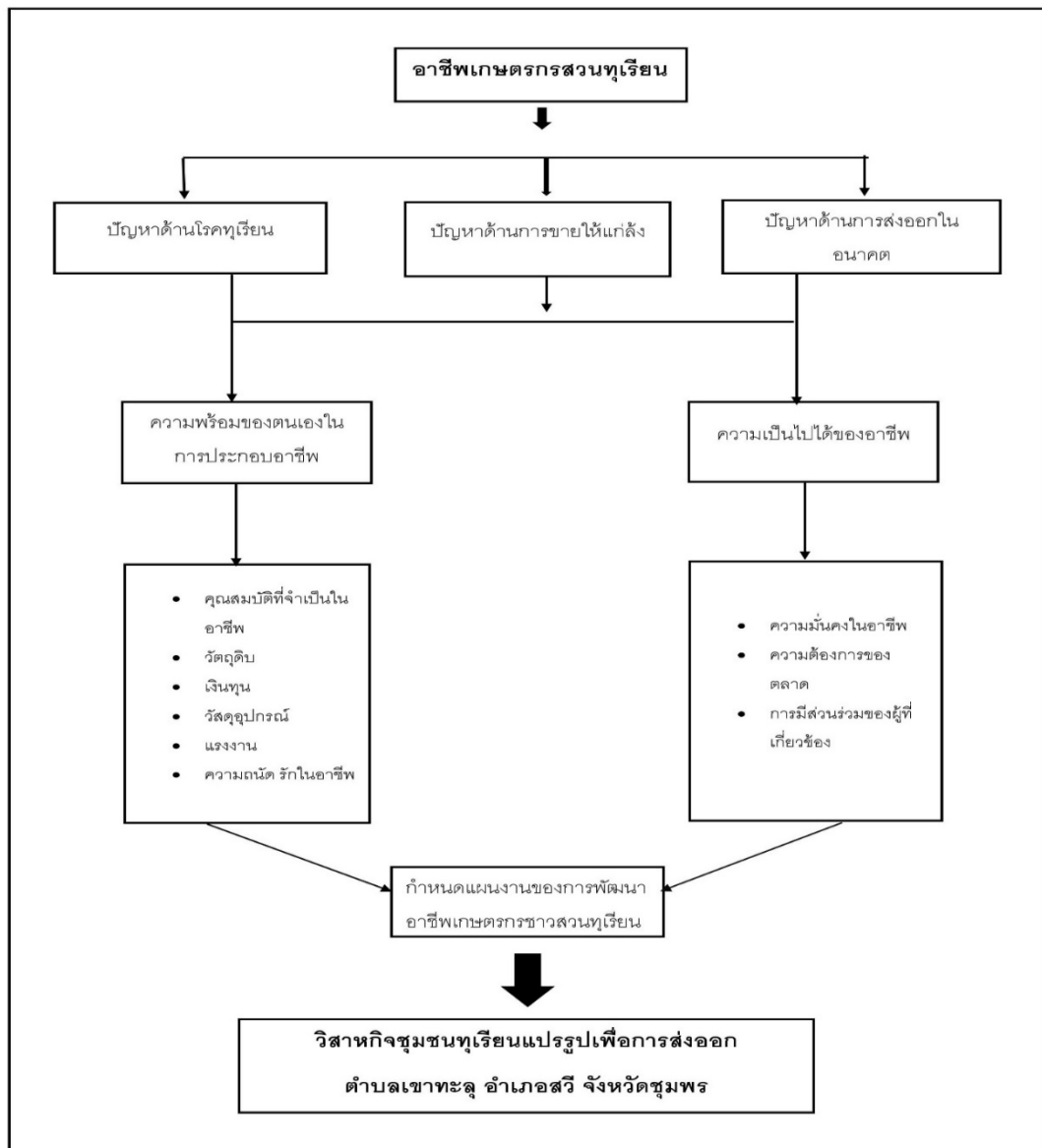
สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ (2554) ได้รายงานสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดแพร่ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐว่า

1. มีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านเจ้าหน้าที่และระบบการทำงาน ส่งเสริมวิสาหกิจชน
2. หน่วยงานภาคียังไม่ได้รับการศึกษาส่งเสริมเท่าที่ควร
3. การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนล่าช้า
4. เนื้อหาแบบประเมินศักยภาพมีมากเกินไปควรปรับให้กระชับเพื่อความ สะดวกและเข้าใจง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง
5. แบบรายงานวิสาหกิจมีมากเกินไปควรจัดหมวดหมู่ที่เป็นข้อมูลที่สำคัญ นำไปใช้ได้จริง
6. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลมีงานบันทึกข้อมูลปริมาณมากทำให้เกิดความล่าช้าใน การบันทึกข้อมูล
7. การติดตามการดำเนินงานกลุ่มหน่วยงานภาคระดับอำเภอให้ความร่วมมือ น้อย
8. หน่วยงานภาคีไม่ได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลการประเมินศักยภาพหรือข้อมูล อื่นๆในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนในการพิจารณาส่งเสริมและ สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน
9. วิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมากและเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยทำให้การติดตาม ความก้าวหน้าของกลุ่มวิสาหกิจชนไม่ทั่วถึง

สุดาณี คาคี และคณะ (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้เพื่อขยายผล การผลิตแปรรูปน้ำมันงาปลอดสารเคมีสู่วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลวิจัยพบว่าองค์กรความรู้ในการปลุกงานและสกัดน้ำมันงาได้รับการศึกษาทอดจากบรรพ

บุรุษซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวไทยใหญ่ โดยสถาบันครอบครัวเป็นแหล่งก่อเกิดการเรียนรู้สั่งสมจนกลายเป็นองค์ความรู้ และมีการพัฒนาต่อเนื่อง องค์ความรู้ในการสกัดน้ำมันจากเดิมโดยอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยพัฒนากระบวนการสกัดน้ำมันจากเดิมแบบใช้ครกไม้กับแรงงานวัวควาย ในการสกัดมาเป็นการใช้ครกไม้กับพลังงานน้ำหรือกังหันน้ำและแบบประยุกต์ โดยใช้ครกไม้กับพลังไฟฟ้าในการสกัดน้ำมัน

กรอบแนวคิด



สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาอาชีพผู้การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียน ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร” ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยจากเอกสาร และการวิจัยภาคสนามจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน และผู้รับซื้อทุเรียน ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียน ปัญหาในด้านการเพาะปลูก ปัญหาด้านการส่งออก และการแปรรูปผลผลิต เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คือ 1.เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพและการพัฒนาอาชีพผู้การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอาชีพผู้การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียนในจังหวัดชุมพร

ทุเรียน ราชาแห่งผลไม้ กับราคาที่โดดเด่น สำหรับราคาเฉลี่ยทุเรียนพันธุ์หมอนทองพบว่านับตั้งแต่ปี 2551 ราคาทุเรียนหมอนทองที่เกษตรกรขายได้ที่หน้าสวน มีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด จากราคาเฉลี่ย 20.93 บาทต่อกิโลกรัมจนมาถึง 81.73 บาทต่อกิโลกรัมในปี 2561 ขณะที่ราคาทุเรียนสูงสุดที่ขายได้คือ 134.98 บาทต่อกิโลกรัมในเดือนมีนาคม 2560 และราคาต่ำสุด เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2562 ราคาอยู่ที่ 135 บาทต่อกิโลกรัม

ทั้งนี้ ข้อมูลล่าสุดจากสำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร แจ้งว่า ปัจจุบัน จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 191,915 ไร่ เป็นพื้นที่ในอำเภอสวี จำนวน 33,508 ไร่ ซึ่งนับว่าไม่น้อยเลยทีเดียว และส่วนมากพันธุ์ทุเรียนที่นิยมปลูกกันคือ หมอนทอง เนื่องจาก มีราคาสูง และเป็นที่ต้องการของตลาด ต่อให้จะดูแลรักษายากก็ตาม

2. ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียน

1. ปัญหาในอาชีพเกษตรกรทุเรียน (ด้านโรคทุเรียน)

การปลูกทุเรียน ไม่ใช่เรื่องยาก หากปลูกในพื้นที่และสภาพแวดล้อมเหมาะสม แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายเมื่อกล่าวถึงโรคในทุเรียนทั้งหลาย ซึ่งเกษตรกรมักพบปัญหาด้านโรคและแมลงอยู่เสมอ ๆ ตั้งแต่ระยะแรกจนถึงการให้ผลผลิต ที่ส่วนมากเกิดจากเชื้อรา โรคที่พบได้ทั่วไปในทุเรียน ประกอบด้วย โรครากเน่าและโคนเน่า โรคใบติด โรคราสีชมพู โรคราแป้ง โรคจุดสนิม และโรคทอปชอรา

2. ปัญหาในอาชีพเกษตรกรทุเรียน (ด้านการส่งออกในอนาคต)

ไม่ใช่แค่ในประเทศไทยเองที่มีการปลูกทุเรียนเพิ่ม แต่ประเทศเพื่อนบ้านก็กำลังปลูกเพิ่มเหมือนกัน แม้กระทั่งประเทศจีนเอง ที่เป็นลูกค้ารายใหญ่ในการบริโภคทุเรียน ยังหาวิธีปลูกทุเรียนเองเลย ในส่วนนี้ทำให้เกษตรกรลี้ภัยกังวลถึงราคาของทุเรียนในอนาคตว่าจะตกต่ำลงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จะคุ้มทุนหรือป่าว เพราะต้นทุนสูง ทั้งยา รักษาโรคและแรงงาน

3. ปัญหาในอาชีพเกษตรกรทุเรียน (ด้านการขายให้แก่ห้าง)

ไม่ใช่เฉพาะแต่ด้านราคาอย่างเดียวที่ได้รับผลกระทบ แต่เกษตรกรบางท่านยังต้องน้ำตาตก จากการที่ผลผลิตต้องเสียหายอีกด้วย ซึ่งนาย ก กล่าวว่าทุเรียนของเขามีสภาพสวย คุณสมบัตินตรงตามที่แพงรับซื้อทุเรียนระบุ คือ หนามเขียว พื้นโต หรืออื่น ๆ แต่กลับได้ราคาไม่เท่ากันกับเกษตรกรท่านอื่น และเมื่อตอนเอาทุเรียนไปต่อรองราคากันพบว่าคนที่มาคุยราคาจะเป็นคนคัดทุเรียน ผู้จัดหาลูกค้า ไม่ใช่เจ้าของแพงรับซื้อทุเรียนเอง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในอาชีพเกษตรกรทุเรียน

จากปัญหาในอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียน มีปัญหาในหลาย ๆ ด้านที่เกษตรกรพบเจอและพ่อค้ารับซื้อทุเรียนก็พบเจอเช่นกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า ทั้งด้านเกษตรกร

และพ่อค้ารับซื้อทุเรียนต่างมีแนวทางรับมือ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการแก้ไขปัญหาในอาชีพเกษตรกรทุเรียน (ด้านโรคทุเรียน) โดยเฉพาะโรคทอปชอราที่แทบไม่มีสวนแปลงใดที่ไม่พบเจอ และโรคทอปชอราที่อาจจะส่งผลให้ผลผลิตเสียหายเป็นอย่างมาก เกษตรกรเลือกที่จะใช้สารเคมี โดยการพ่นสารทางใบ ฉีดสารเข้าสู่ลำต้น และทาสารบริเวณแผล ทั้งนี้หากที่ผลทุเรียนมีโรคทอปชอรา เกษตรกรจะรีบเกี่ยวผลผลิตลงมาจากต้น โดยเร็ว และนำพาไปทิ้งให้ห่างจากแปลงทุเรียน เพื่อป้องกันการแพร่ของทอปชอรา หากยังไม่สะดวกที่จะนำไปทิ้ง ให้หันด้านที่เป็นทอปชอราตากแดดเอาไว้ และพาไปทิ้งหลังจากนั้นได้ โดยไม่นานเกินสมควร

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาในอาชีพเกษตรกรทุเรียน (ด้านการส่งออกในอนาคต) ทั้งเกษตรกร คนคัดทุเรียน และพ่อค้ารับซื้อทุเรียน ในส่วนที่ทุกฝ่ายต้องต่างช่วยกันรักษาคุณภาพผลผลิตให้มีคุณภาพอยู่เสมอ โดยการควบคุมสารเคมีตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แนะนำ และตรวจสอบ เพื่อเป็นการไม่ให้เสียงซื้อทุเรียนไทย

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในอาชีพเกษตรกรทุเรียน (ด้านการขายให้แก่อสัง) เกษตรกรมีความรู้ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในปัจจุบัน เช่น Facebook Line โดยทำเป็นกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในจังหวัดชุมพร และไม่ได้มีไว้สำหรับแจ้งราคาทุเรียนในแต่ละแผงแต่ละสถานประกอบการเท่านั้น แต่เพื่อการปรึกษาหารือกันในเรื่องต่าง ๆ ด้วย เช่นการใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมี ค่าจ้างคนงาน และการแบ่งปันเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกร รวมไปถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการเสียเปรียบของเกษตรกรเพื่อการเฝ้าระวังอีกด้วย

4. แนวทางการพัฒนาอาชีพเกษตรกรทุเรียนสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน

เป็นการศึกษาความพร้อม และความเป็นได้ของอาชีพในด้านต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน ขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างงานในแก่ชุมชนผ่านการพึ่งพาตนเอง

1. ความเป็นไปได้ของอาชีพ

เป็นการศึกษาถึงความเป็นไปได้ของอาชีพคร่าว ๆ ว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ ทั้งเรื่องของความพร้อมในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย การหาทุน การหาทำเลที่ตั้ง การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ แรงงาน ความรู้และทักษะในงานอาชีพ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ศึกษาในกลเม็ดในการขาย คือ การหาตลาด วิธีการจำหน่าย และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังมีการศึกษาวิธีสร้างผลกำไร โดยการลดต้นทุนการผลิต การหาวิธีขนส่งที่คุ้มค่า การคิดต้นทุน ราคาขาย และกำไร การทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการมีผู้ประกอบอาชีพที่ดี ที่ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อ ความสะอาด การสร้างนิสัยยอดเยี่ยม ขยันหมั่นเพียร การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และหลักธรรมที่นำมาใช้ในการประกอบอาชีพ การนำหลักธรรมทางศาสนามาปฏิบัติ ย่อมทำให้ผู้ผลิตประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ

2. การแปรรูปทุเรียน

การแปรรูปทุเรียนก็เพื่อให้เก็บไว้กินได้นานขึ้น โดยมีทั้งวิธีการแปรรูปเนื้อทุเรียนดิบและเนื้อทุเรียนสุกจัดเก็บช่วงที่รสชาติอร่อยที่สุดไปแล้ว ให้เกิดเป็นเมนูใหม่ที่อร่อยและช่วยเก็บรักษาไว้ได้นานขึ้น ทั้งเป็นขนมหวานและอาหารทานเล่นแสนเพิลิดเพลิด อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้เพิ่มอีกด้วย ตัวอย่างเมนูทุเรียนแปรรูปที่น่าสนใจ ได้แก่ ทุเรียนทอด ทุเรียนเชื่อม และทุเรียนกวน

3. การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ การตรวจสอบเอกสาร การพิจารณาและการลงนาม/คณะกรรมการมีมติ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา กระบวนการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา สวนทุเรียน ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เป็นงานวิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีมาปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และแนวทางในการพัฒนาอาชีพ ในส่วนของการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เป็นไปตามงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของฮามิเสาะ เจ๊ะเต็ง (2558) ได้กล่าวถึง แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพสตรี เครื่องแกงขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านโหนด อำเภอบ้านลาด จังหวัดสงขลา คือประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ การตรวจสอบเอกสาร การพิจารณาและการลงนาม/คณะกรรมการมีมติ และการศึกษาความเป็นไปได้ของอาชีพทุเรียนกรรณิกา ท่ามา (2557) ศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จักสาน จากต้นกกบ้านหว้า ตำบลบ้านหว้า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น คือมีการศึกษาถึงความพร้อมในการประกอบอาชีพ เป็นการตั้งสติคิดให้รอบคอบหรือคาดคะเนเสียก่อนจะลงมือทำอะไรลงไปหรือจะเรียกว่าเป็นการวางแผนในการประกอบอาชีพนั่นเอง ประกอบด้วย การหาทุน การหาทำเลที่ตั้ง การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ แรงงาน ความรู้และทักษะในงานอาชีพ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ศึกษาในกลเม็ดในการขาย คือ การหาตลาด วิธีการจำหน่าย และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังมีการศึกษาวิธีสร้างผลกำไร โดยการลดต้นทุนการผลิต การหาวิธีขนส่งที่คุ้มค่า การคิดต้นทุน ราคาขาย และกำไร การทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการมีผู้ประกอบการที่ดี ที่ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อ ความสะอาด การสร้างนิสัยอดออม ขยันหมั่นเพียร การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และหลักธรรมที่นำมาใช้ในการประกอบอาชีพ การนำหลักธรรมทางศาสนา มาปฏิบัติยอมทำให้ผู้ผลิตประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาระบบการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา สวนทุเรียน ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เสนอแนะให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อการแปรรูปทุเรียน ที่ราคาต่ำ จำพวก ผลทุเรียนที่เป็นทอปชอรา ราคา หนอน และตกไซส์ เพื่อการเพิ่มมูลค่า และกระจายงานและรายได้ให้กับคนในชุมชน ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเล่มนี้

2. เสนอแนะให้ทางตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร มีผู้นำการเกษตรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการสื่อสาร เรื่องเทคโนโลยี และเรื่องของทุเรียน เพื่อเป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อกับภายนอก ในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มาให้กับเกษตรกรรายย่อย

3. เสนอแนะให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เช่น โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าโดยเทคโนโลยีเครื่องทอดสุญญากาศ ดังต่อไปนี้

4. แนะนำให้เกษตรกรใช้สารโพรพาโมคาร์บ ไฮโดรคลอไรด์ (propamocarb hydrochloride) ในการรักษาและป้องกันโรคทอปชอรา โดย ทางศูนย์วนิศาเกษตรศึตรู ได้ดำเนินงาน ระหว่างปี 2557-2558 แต่ไม่ได้นำผลออกเผยแพร่มากนัก เกษตรกรชาวสวนทุเรียนทั่วไป จึงอาจยังไม่ได้รับข้อมูลนี้

อ้างอิง

- กรรณิการ์ ทามา. (2557). แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นกกบ้านหว่า ตำบลบ้านหว่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จอนนี่ สว่างศรีสกุลพร. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ผู้รับซื้อทุเรียน และสิ่งเงินในจังหวัดนนทบุรี. งานนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- พิรพร พร้อมเทพ. (2558). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตทุเรียนศรีสะเกษเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีน. รายงานการฝึกอบรม หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 7 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. ประเภททุเรียน. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2562 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ทุเรียน>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. จังหวัดชุมพร. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2562 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดชุมพร>
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัยจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกัญญา ทศมี. (2554). ปัญหาในการบริหารจัดการของ กลุ่มอาชีพจักรสานด้วยไม้ไผ่บ้านน้อยโนนจางง ตำบล พรรณนา อำเภอพรรณนานิคม จังหวัดสกลนคร. รายงาน การศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- สุดาณี คาคี และคณะ. (2547). การจัดการองค์ความรู้เพื่อขยายผลการผลิตและแปรรูป
น้ำมันงา (อีดงา) ปลอดภัยและมีสุขภาพดี วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอเมือง จังหวัด
แม่ฮ่องสอน. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก. (2554). รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน จังหวัด
พิษณุโลก. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่. (2554). รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่
ตัวชี้วัดเกษตรจังหวัดงานวิสาหกิจชุมชน รอบ2/2554. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนา
เกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์.
- เสรีพงศ์พิศ และคณะ. (2544). วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไทย.
- อำมร รอดคำ. (2551). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
แปรรูปอาหาร จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- OpenRice. ทูเรียนแปรรูป...จากผลไม้ที่เลิฟเป็นเมนูที่รัก (พร้อมสูตร). สืบค้นเมื่อ 3
ตุลาคม 2562 จาก [https://th.openrice.com/th/bangkok/article/ทูเรียนแปรรูปจาก
ผลไม้ที่เลิฟเป็นเมนูที่รัก-พร้อมสูตร-a7435](https://th.openrice.com/th/bangkok/article/ทูเรียนแปรรูปจากผลไม้ที่เลิฟเป็นเมนูที่รัก-พร้อมสูตร-a7435).